

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. maaliskuuta 2023
(OR. en)

7264/23

COASI 59
ASIE 26
CFSP/PESC 417
COHAFA 31
DEVGEN 60
SUSTDEV 44
COPS 125
POLMIL 50
MIGR 90

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 20. maaliskuuta 2023

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 7191/23, 7234/23

Asia: Afganistan

– Neuvoston päätelmät (20. maaliskuuta 2023)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3941. istunnossaan 20. maaliskuuta 2023 hyväksymät neuvoston päätelmät Afganistanista.

Neuvoston päätelmät Afganistanista

1. Euroopan unioni vahvistaa olevansa periaatteellisesti sitoutunut edistämään rauhaa ja vakautta Afganistanissa sekä tukemaan Afganistanin kansaa. Vakaus Afganistanissa on koko kansainvälisen yhteisön edun mukaista, sillä se osaltaan ehkäisee alueellista epävakautta, terrorismiuhkia, pakkosiirtoja ja laitonta muuttoliikettä.
2. EU vahvistaa 15. syyskuuta 2021 annetuissa neuvoston päätelmissä esitettyjen edellytysten merkityksen ja pätevyyden talebanin nimittämän väliaikaishallituksen politiikkojen ja toimien osalta. EU kehottaa jälleen Afganistanin kansan edun mukaisesti talebania kunnioittamaan, suojelemaan ja noudattamaan kaikkia ihmisoikeuksia, puuttumaan ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikkomuksiin, perustamaan osallistavan ja edustuksellisen hallituksen, estämään Afganistanin pitämisen asemapaikkana terrorismille tai sen rahoittamiselle tai viennille muihin maihin, tarjoamaan humanitaariselle avulle esteettömän ja syrjimättömän pääsyn alueelle ja sallimaan edelleen turvallisen ja hallitun matkustamisen Afganistaniin ja sieltä pois.
3. EU pitää valitettavana, että perustuslaillisen hallituksen tultua syrjäytetyksi elokuussa 2021 talebanin toimet ja päätökset ovat vastoin sen sitoumuksia johtaneet Afganistanin kansan, erityisesti naisten ja tyttöjen, ihmisoikeustilanteen sekä poliittisen, taloudellisen ja humanitaarisen tilanteen dramaattiseen heikkenemiseen. Taleban on syyllistynyt Afganistanin kansan kansalaisoikeuksien sekä poliittisten, sosiaalisten, taloudellisten ja sivistyksellisten oikeuksien jatkuviin ja järjestelmällisiin loukkauksiin, vaikka nämä oikeudet on tunnustettu kansainvälisissä sopimuksissa, joiden osapuoli Afganistan on. Taleban on yksin vastuussa toimiansa, määräystensä ja päätöstensä seurauksista sekä siitä, että siltä puuttuu kansallinen ja kansainvälinen legitimitetti.

4. EU on erittäin huolissaan siitä, että maassa on talebanin ilmoittamasta niin kutsutusta armahduksesta huolimatta tapahtunut raportoidusti järjestelmällisiä ihmisoikeusloukkauksia, jotka kohdistuvat erityisesti naisiin, tyttöihin ja poikiin, etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluihin henkilöihin, hlbt-henkilöihin, ihmisoikeuksien puolustajiin, toimittajiin ja muihin media-alan työntekijöihin, entisiin turvallisuusjoukkoihin ja poliitikkoihin, ja tuomitsee ne jyrkästi. On varmistettava vastuuvollisuus ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista ja kansainvälisen oikeuden loukkauksista. EU muistuttaa tässä yhteydessä, että Afganistan on Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön osapuoli. EU ja sen jäsenvaltiot ovat valmiita harkitsemaan vastuuvollisuusmekanismien käyttöönottoa niiden ihmisoikeussopimusten mukaisesti, joissa Afganistan on osapuoli.
5. Toimet, joilla taleban on institutionalisoinut laajamittaisen ja järjestelmällisen sukupuoleen perustuvan syrjinnän, ovat vakava huolenaihe ja maailmassa ennenkuulumattomia. EU tuomitsee jyrkästi talebanin päätökset, jotka ovat johtaneet naisten ja tyttöjen aseman yleiseen heikkenemiseen, koska niiden perusteella naiset ja tytöt on suljettu pois julkisesta elämästä ja heiltä on kielletty heidän ihmisoikeutensa, mukaan lukien oikeus koulutukseen, työhön ja vapaaseen liikkuvuuteen. Talebanin syrjivä päätös, jolla naisia kielletään työskentelemästä kansallisissa ja kansainvälisissä kansalaisjärjestöissä, estää humanitaarisen avun toimittamisen Afganistanin kansalle ja sen perustarpeiden tukemisen, ja elokuusta 2021 lähtien taleban on ollut vastuussa maan vaikean humanitaarisen ja taloudellisen tilanteen pahenemisesta entisestään.
6. Tässä yhteydessä EU palauttaa mieleen 17. joulukuuta 2018 ja 14. marraskuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät asiakokonaisuudesta ”naiset, rauha ja turvallisuus” ja vahvistaa sitoutumisensa sukupuolten tasa-arvoon ja sukupuoliresponsiivisiin toimiin, muun muassa varmistamalla vastuuvollisuuden kaikenlaisen naisiin ja lapsiin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan muotojen osalta ja edistämällä niiden torjuntaa.

7. EU muistuttaa olevansa tinkimättömästi sitoutunut tukemaan kaikkien afganistanilaisten, myös naisten ja tyttöjen sekä etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, täysimääräistä läsnäoloa kaikilla elämänaloilla Afganistanissa. EU kehottaa talebania kumoamaan kiireellisesti syrjivät päätöksensä, myös ne, jotka rajoittavat naisten ja tyttöjen koulutusta ja heidän täysimääräistä, tasavertaista ja merkityksellistä osallistumistaan julkiseen elämään. Naisten ja tyttöjen koulutukseen pääsyn rajoittamisella on tuhoisa vaikutus Afganistanin talouteen ja kehitykseen.
8. EU on valmis hyväksymään uusia kohdennettuja rajoittavia toimenpiteitä vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikkomuksiin syyllistyneitä vastaan. Nämä rajoittavat toimenpiteet on suunniteltu niin, että ne eivät vaikuta kielteisesti Afganistanin väestöön, ja ne voidaan peruuttaa.
9. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevän YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325, nuorisosta, rauhasta ja turvallisuudesta annetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2250 ja myöhempien asiaankuuluvien YK:n päätöslauselmien mukaisesti EU muistuttaa, että naisilla ja nuorilla on ratkaiseva rooli konfliktien ehkäisemisessä ja ratkaisemisessa, rauhanneuvotteluissa, rauhanrakentamisessa, rauhanturvaamisessa, humanitaarisessa toiminnassa ja konfliktin jälkeisessä jälleenrakentamisessa, ja korostaa, että heidän on voitava osallistua yhdenvertaisesti ja täysimääräisesti kaikkiin toimiin rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.
10. EU ja sen jäsenvaltiot auttavat edelleen afganistanilaisia naisia saamaan äänensä kuuluville, muun muassa ”Hear Us” -hankkeen ja EU:n tukeman Afganistanin naisjohtajien foorumin kautta, ja tarjoavat kansainväliselle yhteisölle mahdollisuuden kuunnella afganistanilaisten naisten näkökantoja ja ottaa ne huomioon Afganistania koskevassa kansainvälisessä päätöksenteossa.

11. EU tuomitsee jyrkästi sen, että taleban on kieltänyt naisilta työskentelyn kansallisissa ja kansainvälisissä kansalaisjärjestöissä, ja kehottaa sitä kumoamaan päätöksensä välittömästi. EU on yksi suurimmista Afganistanin väestön avunantajista, ja se on edelleen sitoutunut jatkamaan avun toimittamista vakavan humanitaarisen ja sosioekonomisen kriisin lievittämiseksi. EU on valmis antamaan humanitaarista apua sekä perustarpeita ja toimeentuloa koskevaa tukea periaatteellisen lähestymistavan pohjalta ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti, kansainvälinen ihmisoikeuslainsäädäntö ja kansainvälinen humanitaarinen oikeus mukaan lukien, sekä noudattaen humanitaarisia periaatteita ja tässä vaiheessa etenkin humanitaariseen apuun liittyviä ohjaavia periaatteita ja avunantajien odotuksia.
12. EU:n periaatteelliseen lähestymistapaan sisältyy erityisesti se, että tukea voidaan jatkaa, jos naiset voivat olla siinä osallisina mielekkäällä tavalla ja saada edelleen tukea haittavaikutusten välttämiseen ja syrjimättömyyteen perustuvan lähestymistavan mukaisesti, noudattaen ”naiset naisten puolesta” -henkeä ja suojellen tuensaajien turvallisuutta. Naispuolista henkilöstöä, jota mainittu kielto koskee, ei tulisi vaihtaa. Tapauksissa, joissa toimintaa ei voida jatkaa EU:n periaatteelliseen lähestymistavan mukaisesti, EU:n tukea näille toimille harkitaan uudelleen. Tätä varten otetaan käyttöön vankka seurantamekanismi. EU kehottaa talebania kunnioittamaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta, humanitaarista apua ja perustarpeiden täyttämistä koskevien operaatioiden puolueettomuutta, riippumattomuutta ja tasapuolisuutta ja takaamaan, että kaikki avustustyöntekijät, naispuoliset työntekijät mukaan lukien, voivat edelleen osallistua avun toimittamiseen ja että heillä on vapaa ja esteetön pääsy koko alueelle.
13. EU tukee edelleen horjumatta Afganistanin riippumattomia tiedotusvälineitä, kansalaisjärjestöjä, kuten ihmisoikeuksien ja naisten oikeuksien parissa työskenteleviä järjestöjä, sekä ihmisoikeuksien puolustajia, joiden toimintaedellytykset ovat rajalliset ja toiminta riskialtista.
14. EU koordinoi tiiviisti toimintaansa kaikkien alueellisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa ja korostaa YK:n keskeistä roolia Afganistanissa. EU antaa edelleen täyden tukensa YK:n avustusoperaatiolle Afganistanissa (UNAMA) sen kokonaisvaltaisen, turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2678 (2023) tavoin ihmisoikeuksia korostavan toimeksiannon mukaisesti, kuten myös Afganistanin ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n erityisraportoin työlle.

15. Neuvosto on tyytyväinen EU:n läsnäoloon Kabulissa, sillä se vahvistaa avun toimittamista, tukee poliittisen, turvallisuus-, talous- ja humanitaarisen tilanteen seuraamista, helpottaa operatiivista koordinointia ja yhteydenpitoa toteutuskumppaneiden ja Afganistanin kansan kanssa sekä ylläpitää tarvittavaa operatiivista koordinointia valtaapitävien viranomaisten kanssa tunnustamatta kuitenkaan niiden legitimizeettiä. Läsnäolollaan maassa EU asettaa edelleen etusijalle suoran tukensa Afganistanin kansalle ja sitoutumisensa tähän, muun muassa edistämällä niiden afganistanilaisten vapaata ja turvallista liikkumista, joita EU:n jäsenvaltiot voisivat vastaanottaa.
16. Neuvosto muistuttaa EU:n Afganistanin erityislähettilään toimien tärkeydestä EU:n kannan välittäjänä vuoropuheluissa alueellisten ja kansainvälisten kumppaneiden ja lukuisien sidosryhmien kanssa niin Afganistanissa kuin sen ulkopuolellakin sekä jäsenvaltioiden kanssa tiiviisti koordinoitussa yhteydenpidossa valtaapitäviin viranomaisiin. EU ja sen jäsenvaltiot korostavat jälleen, että vakauden, turvallisuuden ja vaurauden edistäminen Afganistanissa edellyttää vuoropuhelun ja yhteistyön jatkamista kaikkien alueellisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Prioriteettina on edelleen EU:n ja Keski-Aasian kumppaneiden säännöllinen Afganistania koskeva vuoropuhelu sekä yhteistyö Afganistanin naapurimaiden, muslimienemmistöisten maiden, Islamilaisten maiden yhteistyöjärjestön ja Persianlahden maiden kanssa strategisesta kumppanuudesta Persianlahden maiden kanssa 18. toukokuuta 2022 annetun yhteisen tiedonannon mukaisesti. Tältä osin EU panee tyytyväisenä merkille kansainvälisen yhteisön, erityisesti Islamilaisten maiden yhteistyöjärjestön, antamat vahvat lausunnot naisten ja tyttöjen koulutuksesta.
17. EU ilmaisee vakavan huolensa terroristiryhmien, kuten ISIL-K:n ja al-Qaidan, läsnäolosta ja operaatioista Afganistanissa. EU tuomitsee jatkuvat terrori-iskut, jotka kohdistuvat Afganistanin väestöön, erityisesti etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluviin henkilöihin ja kansainväliseen yhteisöön Afganistanissa, sekä naapurimaihin. Afganistan ei saisi jälleen muuttua asemapaikaksi terrorismille tai väkivaltaiselle ääriliikehdinnälle tai niihin liittyvälle suunnittelulle ja koulutukselle taikka niiden rahoittamiselle tai viennille muihin maihin eikä muihin maihin kohdistuvalle uhkailulle tai hyökkäyksille. EU muistuttaa tässä yhteydessä yksiselitteisestä vaatimuksesta, jonka mukaan talebanin olisi lopetettava kaikki suorat ja välilliset siteet terrorismiin, ja korostaa jälleen talebanin velvollisuutta torjua terrorismia. EU on edelleen sitoutunut EU:n Afganistania koskevan terrorismintorjunnan toimintasuunnitelman ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2593 (2021) täytäntöönpanoon.

18. EU ja sen jäsenvaltiot ovat valmiita lisäämään tukeaan Afganistanin naapureille ja kumppaneille koko alueella, jotta kielteisiä heijastusvaikutuksia, kuten terrorismin vientiä, väkivaltaista ääriliikehdintää ja uskonnollista radikalisoitumista voitaisiin ehkäistä. EU tehostaa säännöllisiä terrorismin torjuntaa koskevia neuvotteluja asianomaisten kumppaneiden ja naapurimaiden kanssa käyttäen kahdenvälisiä, alueellisia tai monenvälisiä foorumeita ja kokoonpanoja sekä tukee edelleen niiden valmiuksien vahvistamista terrorismin ja väkivaltaisen ääriliikehdinnän ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.
19. EU on huolissaan huumausaineiden tuotannosta ja kaupasta sekä siitä, että oopiumiunikon viljelyn raportoidaan lisääntyneen. Niillä on vakavia terveys- ja turvallisuusvaikutuksia Afganistanissa, naapuri- ja kauttakulkumaissa sekä Euroopassa.
20. EU on lisäksi huolissaan pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden leviämisen riskistä Afganistanissa ja sen ulkopuolella ja on siksi tyytyväinen, että Afganistanissa toteutettavan YK:n avustusoperaation (UNAMA) toimeksiantona on myös tukea alueellisia ja kansainvälisiä toimia pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja epävakauttavan keskittymisen sekä niiden leviämisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi Afganistanissa ja alueella, ja kannustaa antamaan lisätukea tähän liittyville toimille.
21. EU toteaa, että on olemassa riski, että humanitaaristen ja turvallisuutta koskevien olosuhteiden heikkeneminen entisestään pakottaa useampia ihmisiä lähtemään Afganistanista ja mahdollisesti lisää pakkomuuttoa. Tämä vaikuttaisi kielteisesti ihmiskaupan vastaisiin toimiin ja laittoman muuttoliikkeen torjuntaan. Muuttovirtojen seurantaa sekä niiden riskien valvontaa, jotka liittyvät ihmiskaupan ja muuttajien salakuljetuksen lisääntymiseen, laittoman muuttoliikkeen kasvuun ja mahdolliseen välineellistämiseen, myös hybridiuhkien yhteydessä, olisi jatkettava olemassa olevien verkostojen kautta ja vahvistettava edelleen. EU sitoutuu Team Europe -lähestymistavan mukaisesti edelleen antamaan tukea kolmansille maille ja lisäämään sitä. Tämä koskee erityisesti naapuri- ja kauttakulkumaita, jotka vastaanottavat suuria määriä afganistanilaisia muuttajia ja pakolaisia. Tarkoituksena on vahvistaa maiden valmiuksia tarjota suojelua, ihmisarvoisia ja turvallisia vastaanotto-olosuhteita ja kestäviä toimeentulomahdollisuuksia pakolaisille ja vastaanottaville yhteisöille.

22. EU:n ensisijaisena tavoitteena on edelleen suojella ihmisoikeuksien puolustajia ja muita vaarassa olevia afganistanilaisia. EU ja sen jäsenvaltiot tarjoavat vaarassa oleville henkilöille edelleen vapaaehtoisesti turvallisia väyliä, pääasiassa uudelleensijoittamisen ja humanitaarisen maahanpääsyn kautta.
23. Neuvosto pyytää EU:n korkeaa edustajaa ja komissiota varmistamaan, että EU:n kanta välitetään kaikille toimijoille Afganistanissa sekä EU:n alueellisille ja kansainvälisille kumppaneille.
-